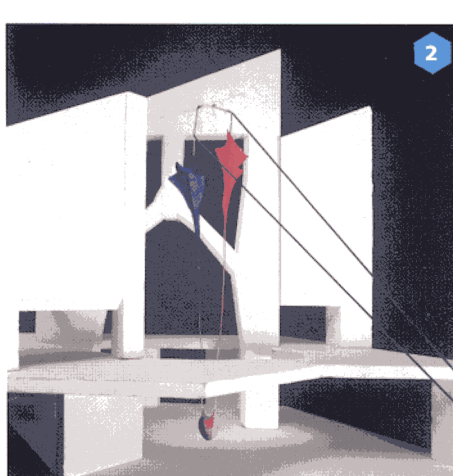

De kunst van het splitsen

Matten & kloppers

Niemand kan onopgemerkt voorbij gaan aan interne verhuizingen en het nieuwe gebouw dat Gasunie Trade & Supply onlangs betrok. De Kunstcommissie wil daarom met een kunstproject de splitsing visueel zichtbaar maken, en nodigde drie kunstenaars uit om een ontwerp te maken. Als opdracht werd de titel van de splitsing 'Een Waardige Wende' meegegeven. Opvallend is dat alle kunstenaars in hun plannen Gasunie en de medewerkers inzetten bij de uitvoering van de kunstwerken. Zo wilde het eerste kunstenaarsduo gipsafgietsels maken van voeten van het personeel en de tweede kunstenaar wilde het personeel het kunstwerk laten maken. De 'winnende' kunstenaar filmt medewerkers op locatie. Haar project betekent een bijzondere klus voor de Technische Dienst en de afdeling Veiligheid.

BESCHRIJVING VAN DE DRIE PROJECTEN

1) 'Een Waardige Wende', Tom Heyne en Piet Vos

De messing as in de vloer van de hal van het Hoofdkantoor, die van de middelste tourniquet naar de liften loopt, vormt de letterlijke spil van dit kunstproject. De ruimte wordt visueel in twee delen gesplitst. Boven de as hangt een semi-transparant scherm waarop zwart-wit foto's uit de Gasunie-geschiedenis zijn geprint. Centraal daarin staan 'grootse' momenten. Aan de ene kant symbolen van de handelstak, zoals het tekenen van overeenkomsten. Aan de andere kant werken arbeiders, bijvoorbeeld aan de montage van pijpleidingen. Zij symboliseren de transporttak. In beide activiteiten doen handen het werk, daarom vergroten de kunstenaars details hiervan in kleur uit, als inzet bij de grote foto's.

Naast handen is er in dit project ook plaats voor voeten: van personeelsleden worden afgietsels en afdrucken gemaakt en van personeelsspasjes voorzien, zodat ze te identificeren zijn. Aan de ene kant van het scherm 'lopen' de voeten het Gasuniegebouw binnen, deze stellen de transporttak voor. De voeten die aan de andere kant van het scherm het Hoofdkantoor 'uitlopen', verlaten het gebouw en staan voor de handelstak. Enkele driedimensionale afgietsels in klei van de handen en van de voeten worden op verschillende plaatsen in het Hoofdkantoor tentoongesteld.

2) 'Gedeeld Orgaan', Corrie van de Vendel

Corrie van de Vendel gebruikt voor haar installatie de hoogte in de hal. Boven de vloer van de benedenverdieping hangt een hartvorm van schijnbaar gestold garen. Het hart bestaat uit een blauwe en een rode helft, van waaruit twee draden omhoog leiden. Hoog in het trappenhuis monden deze uit in een rode en blauwe bloemvorm. Het kunstwerk wordt met behulp van het personeel ter plaatse in elkaar gezet. Via e-mail en het internet kan het personeel bovendien een speciaal bedacht bedrijfsspel spelen, met weer het hart als belangrijk element. Tevens zou de hartvorm in een kleine versie gebruikt kunnen worden als relatiegeschenk.

Het hart heeft tegelijkertijd een krachtige en een kwetsbare uitstraling. Er is een stroom tussen de bloemvormen en het hart. Voedt het hart de bloem of wordt het hart juist gevoed door de bloem? Komt er nieuwe impuls

naar binnen via de bloemvorm of stuwt vanuit het hart impuls naar buiten? Eenzelfde dualiteit ziet men in het rode en het blauwe deel, die staan voor 'splitsing'. Tegelijkertijd gaan de twee delen samen, waardoor het orgaan een geheel vormt.

3) 'De Waardige Wende', Dette ten Doeschate

Tapijten en mattenkloppers zijn de belangrijkste elementen voor het kunstproject 'De Waardige Wende'. Dette ten Doeschate hangt 180 tapijten over de balustrades van de centrale trap in het Hoofdkantoor, tot bovenaan toe. Wat hebben tapijten en mattenkloppers met de splitsing van Gasunie te maken? De in- en externe verhuizingen van het personeel die de splitsing met zich meebrengt, doen de kunstenaars aan een nomadenbestaan denken. Via de nomaden ontstond het idee van wollen tapijten: voor hen is wol namelijk van levensbelang. De tenten worden van binnen met tapijten bekleed. De nomaden gebruiken wol daarnaast voor allerlei huishoudelijke benodigdheden zoals graanzakken, draagtassen en kleding.

Niet alleen het Hoofdkantoor speelt in deze kunstinstallatie een rol: op een buitenlocatie van Gasunie wordt een videofilm gemaakt. Deze wordt tijdens het kunstproject in de hal van het Hoofdkantoor getoond. De Technische Dienst assisteert de kunstenaars bij het ophangen van de tapijten en de Facilitaire Dienst is druk bezig om deze eerst te reinigen en te zuigen. De Technische Dienst maakte bovendien houten wasrekken die tijdens de expositie buiten het gebouw op de eilandjes staan. Hierover hangen tapijten te luchten. Tegelijkertijd herinnert het aan een primitieve tent. Samen vormen ze een tentenkamp, hetgeen ook weer verwijst naar het nomadenbestaan en de verhuizing.

And the winner is...

Het laatstgenoemde project 'De Waardige Wende' van Dette ten Doeschate is door de Kunstcommissie uitgekozen om te worden uitgevoerd. Jacob Kielman en Jan Hekman van de commissie vertellen dat zij deze opzet het meest ludiek en uitdagend vinden. Een dergelijk groots kunstproject is nooit eerder vertoond bij Gasunie. Bovendien is, volgens Jacob Kielman, de insteek het meest origineel, door de splitsing te koppelen aan verhuizingen en daarmee aan nomaden en tapijten. De andere twee projecten zijn behoudender in hun symboliek.

Projectverloop

In april is Dette ten Doeschate met het project gestart. Ze is begonnen met het verzamelen van de tapijten, een heel karwei. Het personeel vragen om eigen tapijten in te brengen als onderdeel van de installatie, zoals in eerste instantie de bedoeling was, bleek niet mogelijk: de brandweer eiste dat de kleden geïmpregneerd werden. Bovendien vraagt het ophangstelsel dat de tapijten doorboord worden. Dette ten Doeschate heeft daarom het hele land doorgereisd om in kringloopwinkels tapijten in te kopen. Bij een van haar bezoeken aan een dergelijke winkel stuitte zij op een lading van 500 mattenkloppers. Deze aanwinst past uitstekend bij het project en kan moeiteloos in het plan worden ingevoerd. In de hal, tegenover de receptie, worden de mattenkloppers op een hoop gelegd. Zo vormt het een inleidend punt naar de kern van de installatie; de 180 tapijten over de balustrades en balkonnetjes.

In het eerste concept wilde de kunstenaar twee onderdelen van verschillende buitenlocaties in en rond het Hoofdkantoor plaatsen; een scrapertrap, het eind- of beginstuk van een pijpleiding, buiten voor de hoofdingang, en een bordes in de hal. Het bordes is een verhoogd werkplateau om onderhoudswerkzaamheden aan gas-transportleidingen uit te kunnen voeren. Het was de bedoeling dat de bezoekers van het Hoofdkantoor het werkplateau zouden betreden en vanaf dit bordes de installatie zouden bekijken. De kunstenaar merkte echter, toen ze vaker het Hoofdkantoor bezocht, dat deze onderdelen niet in het project pasten. Het bordes verkleint de ruimte van de hal terwijl juist de openheid en de hoogte het trappenhuis met de tapijten een fris karakter geven. Bovendien is de installatie met de 180 tapijten en de 500 mattenkloppers sterk genoeg.

Alle verzamelde tapijten worden op kleur en kwaliteit gesorteerd en gefotografeerd. Met behulp van de foto's bepaalt de kunstenaar welk tapijt waar moet hangen.

De Technische Dienst bedacht een speciaal ophangstelsel: onderaan de leuning zijn houten latjes bevestigd waaraan de tapijten worden vastgeschroefd.

Er is een proef gehouden met tien tapijten. De kunstenaar was tevreden en ook de beveiliging keurde het project goed.

De videofilm die in de hal van het Hoofdkantoor wordt vertoond, laat in overall en helm gestoken personeel in actie

zien, werkzaam op verschillende locaties. Maar belangrijker is wát zij in de film doet: kleden kloppen. Deze 'kloppende' mannen verwijzen opnieuw naar de verhuizing: zij ruimen de oude plek op en verlaten deze om met een schoon gemoed op de nieuwe locatie te beginnen. De videofilm zorgt voor een speels en dynamisch accent tussen de statische tapijten.

Duizend en één Nacht

De installatie blijft twee maanden bestaan en wordt daarna afgebroken. Wat te doen met de 180 tapijten? Dette ten Doeschate heeft nog geen concrete plannen, wel ideeën. Om in de Oosterse sferen te blijven van het nomadenbestaan, kan er bijvoorbeeld een bazaar georganiseerd worden om de tapijten te verkopen. Of zullen ze als in de verhalen van *Duizend en één Nacht* zelf wegvliegen? 🖤

Dette ten Doeschate (Zwolle, 1958)

Hoewel Dette ten Doeschate afstudeerde in de richting figuratieve schilderkunst aan de kunstacademie Minerva te Groningen (1988), maakt zij nu grote kunstwerken voor binnen- en buitenruimtes. Haar voormalige atelier van 400 m² bood haar de ruimte deze kunstwerken te maken. Het meeste werk is site-specifiek: het is voor een specifieke plek gemaakt en vaak tijdelijk van aard, zoals ook het project voor Gasunie. Kunstwerken, zoals dit project, worden in de kunstwereld installaties genoemd (niet te verwarren met de technische installaties van Gasunie). Verschillende elementen, in dit geval tapijten, mattenkloppers, droogrekken en de videofilm, vormen met elkaar én het gebouw het kunstwerk. Voor de installaties van Dette ten Doeschate zijn drie elementen van belang: de locatie, de voorwerpen en de samenwerking met de betrokkenen.

De eerste ontmoeting met de locatie en de ervaring van de kunstenaar met de ruimte is bepalend voor het verloop van het project. Het 'Wekkerproject' in de kloosterkerk van Thesinge (2003) is daar een goed voorbeeld van. Bij haar eerste bezoek aan de kerk was het er intens stil, alleen het mechaniek van de kerkklok was te horen. Op de groen en geel geglazuurde tegeltjes in het koor stelde de kunstenaar 500 tikkende wekkers op. Zij zette vrijwilligers in om alle wekkers ieder weekend weer op te winden.

Het kunstproject bij Gasunie ontstond op soortgelijke wijze. Bij de eerste ontmoeting van de kunstenaar met de locatie ontstonden de eerste ideeën. Door het glas, het licht, de planten, het watergekleurde, de balustrades en de balkonnetjes waan je je binnen en buiten tegelijk. De balustrades en de balkonnetjes nodigen bovendien uit om er iets overheen te hangen en zo de drager te zijn van de installatie. Het eerste idee voor de installatie is geboren.